

แนวทางการพัฒนาช่องทางการสื่อสารของ รัฐสภาไทยจากกรณีศึกษาในต่างประเทศ¹

Guidelines for Developing Communication Channels of the Thai Parliament Based on International Case Studies

อัจจิมา แสงรัตน์²

Atchima Sangrat²

สถาบันพระปกเกล้า²

King Prajadhipok's Institute²

E-mail : atchima.sa@kpi.ac.th

Received 30.01.2024 ➤ Revised 08.11.2024 ➤ Accepted 12.11.2024

บทคัดย่อ

บท ความนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารของรัฐสภาไทยในปัจจุบัน เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิด และกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว การที่รัฐจะประชาสัมพันธ์นโยบายต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนได้นั้นจะต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย รวดเร็ว และที่สำคัญต้องเป็นการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐและการสื่อสารกับประชาชนเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบติดตาม ตรวจสอบ เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความโปร่งใสในการใช้อำนาจของรัฐที่ผ่านมารัฐสภาไทยมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติ

¹ บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัย เรื่อง ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภา ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยภายใต้โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐสภาในบทบาทความเป็นตัวแทนของประชาชน ของสำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า ประจำปี 2566

² ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐสภาต้องมีการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรัฐสภาในทุกวันให้ประชาชนรับรู้ และต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทั้งข้อมูลการประชุมรัฐสภา กิจกรรมภายในรัฐสภา การเปิดเผยกระบวนการประชุมของคณะกรรมการทุกชุด จนนำไปสู่การเพิ่มมาตรฐานในการดำเนินงานของรัฐสภา

อย่างเช่นกรณีศึกษารัฐสภาต่างประเทศที่มีการพัฒนาการสื่อสารจนมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และยกระดับประสิทธิภาพในการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารของรัฐสภาไทยให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มการมีส่วนร่วมจากประชาชน

คำสำคัญ : การสื่อสาร, รัฐสภาไทย, ช่องทางการสื่อสาร, รัฐสภาแบบเปิด

Abstract

This article examines about the current communication practices of the Thai Parliament, highlighting how communication serves as a tool for conveying ideas and engaging public awareness. Effective government communication requires modern, rapid, and participatory channels to inform citizens of various policies successfully. Open access to government information and active communication with the public are mechanisms that facilitate a shift from a democracy focused on monitoring and accountability to one that encourages public participation. This also enhances transparency in the exercise of government authority. In recent years, the Thai Parliament has developed diverse communication channels to engage citizens in the legislative process. However, with today's

global changes, the Parliament must adopt new methods for communicating daily parliamentary activities to ensure public awareness. This includes making parliamentary meetings, activities, and committee deliberations accessible, thereby raising operational standards within the institution. Furthermore, this study draws on cases of foreign parliaments that have developed highly effective communication strategies, enabling public participation and enhancing transparency in parliamentary processes. These cases offer a framework for improving the Thai Parliament's communication methods to increase efficiency and foster greater public involvement.

Keywords : Communication, Thai Parliament, Communication Channels, Open Parliament

1. บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารประกอบกับความพร้อมของ ประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลให้ ประชาชนมีการเรียกร้องการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในกระบวนการต่าง ๆ มากขึ้น รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็น ผู้แทนของประชาชน จึงจำเป็นต้องพัฒนา กระบวนการทำงาน และช่องทางการสื่อสารกับ ประชาชน โดยอาศัยการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัยและกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมืองอย่างแท้จริง สำหรับรัฐสภาไทย มีช่องทางการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อในรูปแบบแพลตฟอร์ม ออนไลน์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภา อีกทั้ง ยังมีรายการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครองจำนวนมาก ที่สำคัญช่องทางการสื่อสารในรัฐสภาเป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับแหล่งข่าว ทางการเมืองมากที่สุด สามารถนำเสนอข่าวสาร ได้อย่างตรงประเด็น รวดเร็ว แต่กลับกลายเป็นว่า ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ของรัฐสภาไม่ได้รับความนิยมนัก ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ ให้ความสนใจต่อการรับชมการประชุมรัฐสภา อย่างต่อเนื่อง หรือเข้าร่วมในรายการต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ซึ่ง อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่ยาก รูปแบบการนำเสนอ ไม่น่าสนใจ หรือแม้กระทั่งการประชาสัมพันธ์ถึง ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ของรัฐสภาทำได้ ไม่ทั่วถึงมากนัก ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาถึงประสิทธิภาพของช่องทาง

การสื่อสารของรัฐสภา พร้อมกับการศึกษาถึง ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารของ รัฐสภาไทยให้ตอบโจทย์ความต้องการของ ประชาชน และกลายเป็นช่องทางการสื่อสารที่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม แนวคิดแบบอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน อีกทั้งนำไปสู่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง ช่องทางการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชน ให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง

บทความชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษารูปแบบและช่องทางการสื่อสารระหว่าง รัฐสภากับประชาชน ทั้งรัฐสภาไทยและรัฐสภา ต่างประเทศ รวมถึงแนวทางในการพัฒนาและ ปรับปรุงการทำงานของรัฐสภาในฐานะผู้แทน ของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดย แบ่งออกเป็นสามส่วน คือ (1) รูปแบบและ ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาไทย ซึ่งจะเป็น ข้อมูลสำหรับผู้เกี่ยวข้องหรือผู้กำหนดนโยบาย ที่จะมองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อน หรือข้อบกพร่อง ในการสื่อสารของรัฐสภาไทย เช่น ปัญหาในด้านการใช้เทคโนโลยี ข้อมูลที่ประชาชนได้รับ ไม่เพียงพอและการขาดช่องทางที่เปิดโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (2) ช่องทาง การสื่อสารของรัฐสภาต่างประเทศ จะเป็น ประโยชน์ในการนำเสนอแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่สามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้ เช่น แพลตฟอร์มที่เปิดโอกาสให้ประชาชน แสดงความคิดเห็น โดยมีการเปรียบเทียบกับ ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาไทยซึ่งจะเป็น แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารของรัฐสภาไทย

สู่มาตรฐานสากล และ (3) แนวทางในการพัฒนา ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาไทยให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นสอดคล้องกับแนวคิด อธิปไตยเป็นของปวงชน และทำให้เกิดการพัฒนา การสื่อสารของรัฐสภาไทย มีการสร้างช่องทาง ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงและมีส่วนร่วม และ เป็นการสร้างความโปร่งใส และความไว้วางใจต่อระบบการทำงานของรัฐสภา

2. รูปแบบและช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับ รัฐสภาไว้ในหมวด 7 แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ทั้งโครงสร้าง องค์ประกอบของรัฐสภาที่กำหนดให้รัฐสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และบทบาทอำนาจหน้าที่ของทั้งสองสภา สำหรับอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร มีทั้งอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ อำนาจหน้าที่ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและการเป็นผู้แทน ส่วนอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา มีทั้ง การเป็นผู้แทนของประชาชน อำนาจในการ เข้าร่วมประชุมรัฐสภา การพิจารณาร่างกฎหมาย และการเสนอให้ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ นอกจากนี้ทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกรัฐสภาแล้วนั้น สมาชิกทั้งสองสภายังต้องทำหน้าที่ในฐานะ คณะกรรมาธิการเพื่อร่วมกันพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องต่าง ๆ ที่มีอยู่ในอำนาจหน้าที่ ของสมาชิกรัฐสภา ยิ่งกว่านั้นสมาชิกทั้งสองสภา

ยังมีภาระหน้าที่ในการเข้าร่วมประชุมสภา การอภิปราย การตั้งกระทู้ เป็นต้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ารัฐสภามีบทบาทอำนาจหน้าที่ ได้แก่ การกำหนดเวลาและหลักเกณฑ์ซึ่งสภา จะดำเนินงานการประชุมสภา การจัดทำ กฎหมาย การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย การควบคุม ราชการแผ่นดิน ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นภาระหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์โดยรวมที่ส่งผลกระทบต่อ สาธารณะ จึงจำเป็นที่ภาระหน้าที่ของรัฐสภา ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อส่งเสริมให้เกิดเป็น รัฐสภาโปร่งใสที่ส่งเสริมให้ประชาชน มีส่วนร่วมและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและครบถ้วน การกำหนดให้ข้อมูลด้านนิติบัญญัติเป็นข้อมูล ที่เข้าถึงได้ง่ายจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นระหว่าง รัฐสภาและประชาชนตามหลักการว่าด้วย รัฐสภาแบบเปิด (The Declaration on Parliamentary Openness) (Inter-Parliamentary Union, 2023, pp.1-14) ที่มี จุดประสงค์เพื่อสร้างระบบรัฐสภาแบบเปิด อันหมายถึงการเปิดเผยข้อมูลให้แก่สาธารณะ และนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนิติบัญญัติมากขึ้น

สำหรับรัฐสภาไทยเองก็มีความพยายาม ในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนให้เป็นรัฐสภา แบบเปิด ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ ถูกต้องและครบถ้วน ที่สำคัญตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพด้วยการเปิดเผยข้อมูลและสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกรัฐสภา และประชาชนที่จะนำไปสู่ประชาธิปไตย

แบบมีส่วนร่วม ที่ผ่านมารัฐสภาไทยมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยช่องทางการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชน มีดังนี้

สื่อวิทยุกระจายเสียง เมื่อ พ.ศ. 2532 คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรได้มีแนวคิดในการก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐสภาเพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับฝ่ายนิติบัญญัติ จึงนำไปสู่การจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาโดยออกอากาศจริงครั้งแรกในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้แนวคิดที่ต้องการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีภารกิจหลักในการถ่ายทอดเสียงการประชุมรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภา อีกทั้งมีหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของรัฐสภา และองค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ณัฐพร บุรภักดิ์, 2550, หน้า 5-9) ดังนั้นสื่อวิทยุกระจายเสียงจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญทางการเมืองที่มีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารของรัฐ แนวความคิด นโยบายต่าง ๆ ไปยังประชาชน (สัพพัญญู อนุพันธ์, 2545, หน้า 1-2) จนในปัจจุบันมีการพัฒนาสามารถรับฟังในรูปแบบออนไลน์ผ่านช่องทางยูทูปของรัฐสภาได้ด้วย

สื่อโทรทัศน์ ใน พ.ศ. 2535 ศาสตราจารย์มารุต บุณนาท ประธานรัฐสภาในขณะนั้น มีดำริที่จะให้

รัฐสภามีสถานีโทรทัศน์รัฐสภาขึ้นเพื่อเผยแพร่ภารกิจด้านนิติบัญญัติ เป็นการนำเสนอองค์ความรู้ด้านกฎหมายและด้านการเมืองการปกครอง จึงทำให้ในปัจจุบันนี้ประชาชนทุกคนสามารถรับชมภาพข่าวกิจกรรมต่างๆ ของรัฐสภา ถือว่าเป็นการพัฒนาช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาเพื่อให้ตอบโจทย์การรับบริการของประชาชนอย่างทั่วถึงและไม่มีข้อจำกัด โดยมีรายการต่าง ๆ ที่จะทำให้ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ เช่น รายการมองรัฐสภา รายการเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองกิจกรรมของรัฐสภา การดำเนินการถ่ายทอดภาพและเสียงการประชุมรัฐสภา (ณัฐาศิริ สุขภาพ, 2551, หน้า 4-5) ตลอดจนการทำให้เป็นเวทีสาธารณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และยังเป็นช่องทางที่ให้ประชาชนร่วมตรวจสอบการทำงานที่ฝ่ายบริหารให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย จนในปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ได้ปรับเปลี่ยนการออกอากาศมาเป็นระบบดิจิทัล ประชาชนไม่จำเป็นต้องติดตั้งดาวเทียมแบบเดิม สามารถรับชมได้อย่างทั่วถึง

สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2559 รัฐสภาไทยเองก็ได้มีการพัฒนาช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ใหม่ ๆ ในการสื่อสารกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเว็บไซต์ของรัฐสภาที่ได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น

การประชุมสภา ร่างกฎหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐสภา เป็นต้น โดยช่องทางการสื่อสารในรูปแบบออนไลน์ของรัฐสภา ได้แก่ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ทั้งเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ยูทูบ และทวิตเตอร์ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นช่องทางการสื่อสารที่ขยายมาจากสถานีวิทยุและโทรทัศน์รัฐสภาแทบทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่า ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาไทยในปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นการส่งเสริมเผยแพร่บทบาทภารกิจของสมาชิกรัฐสภา และกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐสภาเพื่อให้ประชาชนรับรู้พร้อมกับการสร้างความรู้ความเข้าใจ อีกทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา สถานีโทรทัศน์รัฐสภา แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ของรัฐสภา โดยทุกช่องทางมีการกิจในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และบทบาทภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ช่องทางการสื่อสารเหล่านั้นยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมและเข้าถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารทางเดียว อีกทั้งความนิยมของประชาชนในการรับสื่อจากช่องทางการสื่อสารของรัฐสหายังมีน้อยมาก ดังนั้นจำเป็นที่รัฐสภาจำเป็นต้องมีการเพิ่มรายการในลักษณะการสื่อสารสองทาง (two way communication) ให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น และนำเสนอความคิดเห็นความต้องการเหล่านั้นของประชาชนผ่านรัฐสภาสู่สมาชิก รัฐสภาให้รับรู้และดำเนินการในลำดับต่อไป

3. ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาต่างประเทศ

หลายประเทศทั่วโลกได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพด้านการพูดและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ช่องทางการสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างประชาชนกับรัฐบาลหน่วยงานของรัฐ และองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข่าวสารและถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการถ่ายทอดข่าวสารไม่ใช่เป้าหมายหลักเพียงอย่างเดียวของการสื่อสารแต่จำเป็นจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง หรือร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎหมายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมาพร้อมกับแนวคิดเรื่องการเปิดเผยข้อมูลรัฐสภาสู่การเป็นรัฐสภาแบบเปิด ซึ่งรัฐสภาแบบเปิดคือ รัฐสภาที่ส่งเสริมความโปร่งใส (transparency) การมีส่วนร่วม (participation) และสำนึกรับผิดชอบ (accountability) ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกรัฐสภา บุคลากรในวงงานรัฐสภาซึ่งจะนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูล หรือ open data ซึ่งรัฐสภาจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนรับรู้ และสามารถตั้งคำถามต่อชุดข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

การเปิดเผยข้อมูลของรัฐสภานั้นถือเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐสภา ที่จะนำไปสู่การสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมของ

ประชาชน จำเป็นที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส อันหมายถึง การที่รัฐสภา มีการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ออย่างตรงไปตรงมา ด้วยรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่เหมาะสม ต่อสาธารณชนผ่านช่องทางที่หลากหลาย ครอบคลุม รวมทั้งในการทำงานของรัฐสภา ต้องปลอดจากอิทธิพลต่าง ๆ อีกหนึ่งพื้นฐานที่สำคัญ คือ รัฐสภาต้องสามารถเข้าถึงได้ง่าย กล่าวคือ สื่อและสาธารณชนสามารถรับทราบ ข้อมูลข่าวสารของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา มีการเปิดโอกาสและมีช่องทางที่หลากหลาย ให้แก่สาธารณชนสามารถติดตามด้วยข้อมูลต่าง ๆ กับรัฐสภาได้โดยตรง และสุดท้ายคือ รัฐสภาต้องมีสำนักรับผิดชอบ หมายถึง รัฐสภาต้องตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง ตลอดจนเคารพความเห็นที่แตกต่างและ กล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง อย่างไรก็ตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นผลทำให้รัฐสภาต้องมีบทบาท ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยม ที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างประชาธิปไตย ให้สมบูรณ์มากขึ้น (สุวิจักขณ์ นาควัชระชัย, 2558, หน้า 171-173) ซึ่งในขณะนี้รัฐสภา ในหลายประเทศได้ดำเนินการเกี่ยวกับการเปิดเผย ข้อมูลภาครัฐเพื่อนำไปสู่การสร้างรัฐสภาแบบเปิด เช่น กรณีของรัฐสภาสหรัฐอเมริกา ได้ดำเนินการ เปิดเผยข้อมูลภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐกับภาคประชาสังคม หรือในกรณีของ

สหราชอาณาจักรได้ออกสมุดปกขาวว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐใน ค.ศ. 2012 หรือรัฐสภาออสเตรเลีย ที่กำหนดให้สำนักนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานหลัก ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐและ ประกาศชัดเจนว่าต้องเปิดเผยข้อมูลให้ สาธารณชนรับรู้โดยทั่วไป อีกทั้งประชาชน จะต้องสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ โดยข้อมูลที่เปิดเผยจะต้องไม่กระทบต่อ ความมั่นคงของรัฐหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (ทิพย์ศรีน ภัคธณกุล และ ทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์, 2566, หน้า 1-24)

ตั้งแต่ ค.ศ. 2008 รัฐสภาหลายประเทศทั่วโลกเริ่มให้ความสำคัญกับการเป็นรัฐสภาแบบเปิดและมีการสื่อใช้สังคมออนไลน์มากขึ้น ตัวอย่างเช่นในประเทศบราซิลมีสื่อที่เรียกว่า e-Cidadania และ e-Democracia และ Virtual Senator ส่วนรัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกา และแคนาดาที่มีการเปิดบัญชี Facebook ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบัญชีของรัฐสภาได้มากกว่า 100,000 คน หรือร้อยละ 70 ของประชากรทั้งประเทศในการเข้าถึงบัญชี Facebook ของรัฐสภา ในขณะที่รัฐสภาอิตาลี เป็นรัฐสภาแรก ๆ ที่เริ่มสร้างบัญชี Twitter ทำให้มีผู้ติดตามจำนวนมาก หรืออย่างในกรณีของรัฐบาลอังกฤษ พบว่าสมาชิกรัฐสภาอังกฤษ ส่วนใหญ่ใช้ Twitter และ Facebook ในการ สื่อสารกับประชาชน พบว่ามากกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกรัฐสภาอังกฤษที่ใช้โซเชียลมีเดีย ในการนำเสนอข่าวสารรายงานและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสื่อสารกับประชาชน ประเด็นสำคัญ คือ การใช้ช่องทางการสื่อสารโดยเฉพาะแพลตฟอร์ม

ออนไลน์ของรัฐบาลเป็นการขยายพื้นที่ให้รัฐบาลเป็นที่รู้จักมากขึ้น และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นการประชาสัมพันธ์การทำงานของรัฐบาลให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น (Democratic Audit, 2014, pp.1-4) นอกจากนี้ยังมีอีกหลายประเทศที่สมาชิกรัฐบาลได้ใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน คือ รัฐบาลของประเทศเอสโตเนีย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมาย ประชาชนสามารถส่งข้อเสนอแนะ และมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ อีกทั้งมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อร่วมกันแบ่งปันข้อมูล นำเสนอข้อคิดเห็น สภาพปัญหาต่าง ๆ ในสังคมร่วมกัน รัฐบาลของประเทศไอซ์แลนด์ที่สมาชิกรัฐบาลได้ใช้สื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันทั้ง Facebook และ X (Twitter) ในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน นอกจากนี้ รัฐบาลไอซ์แลนด์ยังได้ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะแพลตฟอร์มที่เรียกว่า “Better Reykjavik” ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและการลงมติในข้อเสนอเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายที่สำคัญ หรือกรณีรัฐบาลเกาหลีใต้ที่ใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนติดตั้งแอปพลิเคชันเพื่อสื่อสารกับประชาชน จนสามารถรวบรวมข้อเสนอแนะและคำติชมต่าง ๆ จนนำมาพัฒนาปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์

ประชาชนมากขึ้น ก่อนหน้านี้แม้ว่ารัฐบาลจะเป็นสถาบันทางการเมืองที่เป็นสาธารณะอยู่แล้ว แต่เมื่อไม่มีการสื่อสารถึงกิจกรรมภายในอย่างเป็นสาธารณะ ในบริบทดังกล่าวการใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ของรัฐบาลจึงเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐบาลในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนได้ง่ายมากขึ้น ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของรัฐบาลผ่านสื่อของรัฐบาลเอง นำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและประชาชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากต่างประเทศ ดังนี้

รัฐสภาเกาหลี สถานีโทรทัศน์แห่งสาธารณรัฐเกาหลี (NATV) มีวัตถุประสงค์เพื่อการนำเสนอการถ่ายทอดสดเกี่ยวกับการประชุมรัฐสภาและกิจกรรมทางด้านนิติบัญญัติเพื่อตอบสนองสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับในกิจกรรมที่เกิดขึ้นในรัฐสภา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประชาธิปไตย สถานีโทรทัศน์แห่งสาธารณรัฐเกาหลีเป็นสถานีโทรทัศน์กระจายเสียงที่ออกอากาศเผยแพร่ไปทั่วประเทศ ซึ่งมีการเผยแพร่ข่าวสารจากรัฐสภาถึง 16 ชั่วโมงต่อวัน โดยมีรายการที่หลากหลายเช่น รายการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภา รายการพิจารณา ร่างกฎหมาย กิจกรรมความรู้ด้านการเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน รายการเกี่ยวกับปัญหาสังคม เศรษฐกิจ งบประมาณ และรายการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายหรือกฎหมายต่าง ๆ เป็นต้น โดยมีแนวคิดหลักเพื่อให้รัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้สะท้อนเสียงของประชาชนในฐานะเจ้าของ

อธิปไตย จึงจำเป็นต้องมีช่องทางการสื่อสารที่เป็นตัวช่วยให้การเชื่อมต่อกับประชาชนสามารถกระทำได้ในรูปแบบสองทางเพื่อจัดระเบียบและดำเนินการในการจัดเก็บข้อมูลต่างๆของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนชาวเกาหลี (Geneva, 2006, pp.55-60)

รัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกา โทรทัศน์รัฐสภา หรือที่เรียกว่า C-span หรือ Cable Satellite Public Affairs Network เป็นเครือข่ายเคเบิลทีวีและดาวเทียมของสหรัฐอเมริกา สร้างขึ้นใน ค.ศ. 1979 มีการถ่ายทอดสดการดำเนินงานของรัฐบาลและรายการประชาสัมพันธ์ต่างๆ โดยมีจุดประสงค์ในการมุ่งเน้นการถ่ายทอดกิจกรรมต่างๆของรัฐบาล ทั้งสมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร การถ่ายทอดสดเหตุการณ์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาและการรายงานข่าวแบบเรียลไทม์ของรัฐบาล ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญอื่น ๆ ทั่วโลก ตลอดจนการรายงานข่าวและนโยบายต่าง ๆ โดยไม่มีการปกปิดหรือตัดต่อเนื้อหาเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่มีการปกปิดเกี่ยวกับการเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีการรายงานข่าวที่นอกเหนือจากการเมือง นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ของ C-span คือ C-span.org เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาองเกรส วุฒิสภา และข่าวสารต่างๆ นอกจากนี้ยังมี C-span Podcasts เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังในสหรัฐอเมริกาที่สามารถรับฟังได้ในรูปแบบของ MP3 และยังมี C-Span video Library เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ในการค้นหาข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับรัฐสภาได้ฟรี

รวบรวมข้อมูลข่าวสาร รายการต่าง ๆ รัฐสภาสหรัฐอเมริกายังมีการพัฒนาช่องทางการสื่อสารเพื่อสร้างช่องทางที่หลากหลายมากขึ้นอย่าง C-Span classroom เพื่อเป็นแพลตฟอร์มในการเรียนรู้สำหรับเด็กระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเยาวชนซึ่งหากเยาวชนสนใจสามารถสมัครเป็นสมาชิกทำให้สามารถเข้าถึงคลิปวิดีโอ การอภิปราย และสามารถส่งข้อซักถามเข้าไปในรัฐสภาได้ (Hastings, 2023, pp.1-15)

รัฐสภาเครือรัฐออสเตรเลีย ในเครือรัฐออสเตรเลีย การใช้อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการดำเนินการผ่านองค์กรของรัฐใน 2 ระดับ คือ ระดับรัฐ และระดับมลรัฐ สำหรับในส่วนของ การใช้อำนาจนิติบัญญัติ หากเป็นในระดับเครือรัฐ รัฐสภาแห่งเครือรัฐ (Commonwealth Parliament) ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละรัฐและจากเขตปกครองตนเองเข้ามาทำหน้าที่ตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับสำหรับทุกรัฐและเขตปกครองตนเองเฉพาะเรื่องที่ได้บัญญัติขึ้นเท่านั้น สำหรับระดับรัฐนั้น แต่ละรัฐจะมีรัฐสภาเป็นของตนเอง (state parliament) เพื่อทำหน้าที่ตรากฎหมายอื่นที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐสภาแห่งรัฐขึ้นใช้บังคับภายในอาณาเขตของรัฐนั้น ซึ่งได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการศึกษา การคมนาคมขนส่ง การสาธารณสุข การเกษตร และการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ละรัฐต่างก็มีหลักเกณฑ์วิธีการและแนวปฏิบัติในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับแตกต่างกันไป ภายในรัฐสภาออสเตรเลียได้มีการจัดเตรียม

ช่องทางการสื่อสาร ที่ทำให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอก รวมถึงประชาชน สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นทางการของรัฐสภาได้ ทั้งข้อมูลการประชุม การสัมภาษณ์สมาชิกรัฐสภา ยิ่งกว่านั้น รัฐสภาออสเตรเลียยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเข้าถึงของข้อมูลในรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Geneva, 2006, pp.25-35) ในส่วนของช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาออสเตรเลีย คือ *ช่องทางโทรทัศน์* การถ่ายทอดสดการแพร่ภาพการดำเนินงานของรัฐสภาได้ดำเนินการผ่านทาง House Monitoring Service เพื่อให้บุคลากรในวงงานรัฐสภาและประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและรับทราบความเป็นไปในรัฐสภาด้วยเช่นกัน ตั้งแต่ ค.ศ. 1999 รัฐสภาได้จัดให้มีการถ่ายทอดสดการอภิปรายภายในรัฐสภาผ่านทางเว็บไซต์ของรัฐสภาเอง โดยมีการถ่ายทอดสดและบันทึกภาพและเสียง โดยหน่วยงานการบริการของรัฐสภาจะทำหน้าที่ในการบันทึกภาพและเสียงการประชุมทั้งของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยประชาชนสามารถค้นหาการบันทึกข่าววิทยุและโทรทัศน์ รายการเหตุการณ์ปัจจุบัน และการประชุมได้ที่เว็บไซต์ของรัฐสภา

ช่องโทรทัศน์ออนไลน์ของรัฐสภาออสเตรเลียมียอดผู้เข้าชมประมาณ 350,000-400,000 คน ในแต่ละปี นอกจากการถ่ายทอดสดที่จัดทำโดยรัฐสภาแล้วนั้น หากมีการร้องขอโดยสมาชิกรัฐสภาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดเผยข้อมูลการประชุมในส่วนอื่นที่เกิดขึ้น ในรัฐสภาจะต้องมีการทำข้อตกลงร่วมกันก่อน เช่นเดียวกันกับกรณีที่มีการร้องขอสัญญาณการถ่ายทอดสดจากสื่อเอกชนเพื่อถ่ายทอดสด

การประชุมสภา รวมทั้งการประชุมของคณะกรรมการธิการ นอกจากนี้รัฐสภาออสเตรเลียยังให้ความสำคัญกับช่วงเวลาของการถามตอบของสมาชิกรัฐสภาในแต่ละวาระ ซึ่งได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากประชาชนอยากทราบมุมมองทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาแต่ละท่าน (David, 2023) นอกจากนี้รัฐสภาออสเตรเลียยังมี *ระบบติดตามร่างกฎหมาย* รัฐสภาออสเตรเลียยังเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถติดตามเฉพาะร่างกฎหมายที่ตนเองสนใจได้ (Track) ผ่านการแจ้งเตือนรายบุคคลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โดยประชาชนต้องทำการลงทะเบียนใช้งานผ่าน My Parliament ด้วยการกรอกข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะที่อยู่ของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรัฐสภาจะมีการส่งข้อมูลความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในกระบวนการร่างกฎหมายแต่ละฉบับที่ประชาชนลงทะเบียนสนใจ นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถติดตามการทำงานของคณะกรรมการธิการในแต่ละชุดผ่านทางหน้าเว็บไซต์ของคณะกรรมการ ซึ่งอยู่ในเว็บไซต์ของรัฐสภา นอกจากนี้ยังสามารถรับข้อมูลข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการธิการและการทำงานอื่น ๆ ของคณะกรรมการได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลักการทำงานของรัฐสภาออสเตรเลียตั้งอยู่บนกรอบคิดเรื่องหลักนิติธรรมและให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นที่ตั้ง กล่าวคือกระบวนการออกกฎหมายต้องชัดเจน โปร่งใส มีเหตุผล และนำไปสู่ความเป็นธรรมภายในสังคม อีกทั้งกระบวนการนิติบัญญัติต้องเป็นกระบวนการที่เปิดเผยและตรวจสอบได้

โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติ อันเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรัฐสภาออสเตรเลียได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อสร้างรัฐสภา (Smart Parliament) ให้มากขึ้น กล่าวคือ (1) การประมวลข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับอย่างเป็นระบบครบถ้วนสมบูรณ์และนำเสนออย่างเป็นระบบผ่านเว็บไซต์ของรัฐสภา (2) มีระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถติดตามร่างกฎหมายที่สนใจ (Track) ผ่านการแจ้งเตือนรายบุคคลผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) (3) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายและมีการเปิดเผยความคิดเห็นของประชาชนต่อสาธารณชน ซึ่งจะทำให้เป็นคลังข้อมูลด้านกฎหมายที่สำคัญของประเทศ (ทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์, 2560, หน้า 1-15)

รัฐสภายุโรป (European Parliament : EP) เป็นสถาบันรัฐสภาแห่งเดียวของสหภาพยุโรป ซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในกลุ่มสหภาพยุโรปที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของรัฐสภายุโรป สำหรับการให้ข้อมูลแก่สาธารณะของรัฐสภายุโรปนั้น มีทั้งรูปแบบของสื่อวิทยุโทรทัศน์ โดยนำเสนอข้อมูลทั้งการถ่ายทอดสดการอภิปรายในรัฐสภา การถ่ายทอดสดการประชุมของคณะกรรมาธิการ การให้ข้อมูลโดยตรงต่อสาธารณะในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้จำเป็นต้องมีช่องทางการสื่อสารที่สามารถส่งต่อข้อมูลข่าวสารจากรัฐสภาสู่ประชาชนได้ ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภา

และความคิดเห็นของประชาชน เป็นสิ่งแรกสุดที่ต้องถูกนำเสนอและทำให้เกิดความสนใจ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภาและประชาชนกลายเป็นสิ่งที่ค่อนข้างซับซ้อนและยาก เนื่องจากมีข้อมูลหลากหลายที่จะก่อให้เกิดความไม่เข้าใจร่วมกัน จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งแหล่งที่มาของสื่อ เครื่องมือ วิธีการต่าง ๆ ในการให้ความรู้แก่สาธารณะ เพราะรัฐสภาไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น แต่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีทางการเมือง ที่ต้องอาศัยการพัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้นร่วมกัน เนื่องจากข้อมูลของรัฐสภามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองจำนวนมาก (David, 2023, pp.1-5) รัฐสภาของยุโรปมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้การทำงานมีความโปร่งใสและเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิ และสามารถเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในรัฐสภายุโรป ช่องทางการสื่อสารที่สร้างขึ้นโดยรัฐสภาเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นในการทำงาน อีกทั้งทำให้รัฐสภาสามารถใกล้ชิดกับประชาชนได้มากขึ้นในรูปแบบที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีจำนวนช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาเพิ่มขึ้นมากมาย บางส่วนดำเนินการโดยบริษัทกระจายเสียงแห่งชาติ (เช่น BBC ของรัฐสภา) และมีบางแห่งดำเนินการโดยรัฐสภาแห่งชาติเอง เช่น ในฝรั่งเศส และในกรีซ เป็นต้น (Jaume, 2008, pp.1-9) ด้วยเหตุนี้ในวันที่ 17 กันยายน ค.ศ. 2008 รัฐสภาของสหภาพยุโรปได้มีการประกาศใช้เว็บไซต์เป็นของตนเองโดยมีชื่อโทรทัศน์แบบออนไลน์ หรือที่เรียกว่า Europarl tv ทำการ

แพร่ภาพการทำงานของสมาชิกรัฐสภายุโรป เพื่อให้ทุกคนจากทั่วโลกสามารถเข้าถึงและรับชมการทำงานของรัฐสภาของสหภาพยุโรปได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารัฐสภาของแต่ละประเทศมีความพยายามในการพัฒนาช่องทางการสื่อสารมาโดยตลอดมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีตัวอย่างของช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาต่างประเทศจำนวนมาก เช่น C-span ของสหรัฐอเมริกา ช่องโทรทัศน์ออนไลน์ของรัฐสภาอังกฤษ ที่นำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ภายในรัฐสภา ทั้งการอภิปรายการประชุมและกิจกรรมของสมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดสดผ่านช่องทางโทรทัศน์ทั้งแบบเคเบิลดาวเทียม และผ่านทางออนไลน์ ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาจะต้องไม่ใช่แค่เสียงเท่านั้น แต่ต้องมีตาในการสอดส่องจากประชาชนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาของแต่ละประเทศยังมีจุดประสงค์หลักเพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภาแล้วนั้นยังให้การศึกษาในกระบวนการทำงานของรัฐสภาแก่ประชาชนทั่วไปด้วยเช่นกัน และในปัจจุบันนี้รัฐสภาส่วนใหญ่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตั้งคำถามต่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภาผ่านช่องทางการสื่อสารที่รัฐสภาร่างขึ้นมา จากการที่รัฐสภาได้เล็งเห็นความสำคัญของการสื่อสาร และมีการพัฒนา

ช่องทางการสื่อสารมาโดยตลอดเป็นผลทำให้ประชาชนให้ความสนใจต่อกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรัฐสภาเพิ่มมากขึ้น จนนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย (Inter-parliamentary Union, 2022, pp.1-82)

จากกรณีศึกษาต่างประเทศ จะเห็นได้ว่ารัฐสภาของแต่ละประเทศมีความพยายามในการพัฒนาช่องทางการสื่อสารมาโดยตลอดมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เช่นเดียวกับรัฐสภาไทย แต่ตัวอย่างของรัฐสภาต่างประเทศได้แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันรัฐสภาส่วนใหญ่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตั้งคำถามต่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภาผ่านช่องทางการสื่อสารที่รัฐสภาร่างขึ้นมา และให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลในทุกกิจกรรมให้แก่สาธารณชน เพื่อให้ประชาชนมีความสนใจต่อกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรัฐสภาเพิ่มมากขึ้น จนนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐสภาไทยสามารถนำมาพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นการเปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลและทัดเทียมกับรัฐสภาต่างประเทศ โดยสามารถสรุปเป็นตาราง ได้ดังนี้

รัฐสภา	ช่องทางการสื่อสาร	เนื้อหา	รูปแบบการนำเสนอ
ไทย	โทรทัศน์รัฐสภา วิทยุ รัฐสภา สื่อสังคม ออนไลน์ (Facebook Twitter Instagram)	- การถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภา - การเผยแพร่ข่าวสารของรัฐสภา - องค์ความรู้ด้านการเมือง	- ถ่ายทอดสด - รายการข่าว - เชิญสมาชิกรัฐสภา/ นักวิชาการมาร่วมพูดคุย
เกาหลี	โทรทัศน์รัฐสภา และ สื่อสังคมออนไลน์	- การประชุมรัฐสภา - การประชุมคณะกรรมการธิการ - การเผยแพร่ข่าวสารของรัฐสภา - องค์ความรู้ด้านการเมือง การปกครอง	- การถ่ายทอดสด - การจัดทำเป็นซีรีส์/ภาพยนตร์ - รายการข่าว/สารคดี - เชิญสมาชิกรัฐสภา/ นักวิชาการมาร่วมพูดคุย
สหรัฐ อเมริกา	C-span ทีวี/C-Span Podcasts/C-Span Digital bus	- การประชุมรัฐสภา - การประชุมคณะกรรมการธิการ - การเผยแพร่ข่าวสารของรัฐสภา - องค์ความรู้ด้านการเมือง การปกครอง - รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ สภาองเกรส	- ถ่ายทอดสด - รายการข่าว - เชิญสมาชิกรัฐสภา/ นักวิชาการมาร่วมพูดคุย - รถบัสบริการเคลื่อนที่ ไปยังชุมชนท้องถิ่น
ออสเตรเลีย	โทรทัศน์/เว็บไซต์ของ รัฐสภา/ระบบติดตาม ร่างกฎหมาย (Track)	- การประชุมรัฐสภา - การประชุมคณะกรรมการธิการ และเนื้อหาที่มีการร้องขอโดย สมาชิกรัฐสภาหรือหน่วยงานอื่น ในการเปิดเผยข้อมูล - เป็นการให้บริการประชาชน ในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ของ รัฐสภา โดยเฉพาะร่างกฎหมาย - ติดตามร่างกฎหมายและ ติดตามการทำงานของ คณะกรรมการธิการ	- การถ่ายทอดสดและมีบริการให้ ดาวน์โหลดไฟล์ภาพและ เสียง และมีเวลาของการ ถามตอบของสมาชิกรัฐสภา - ระบบในการติดตามร่าง กฎหมาย (Track) ผ่านการ แจ้งเตือนรายบุคคลทาง อีเมลโดยลงทะเบียนผ่าน My Parliament

4. ส่วนที่ 3 แนวทางในการพัฒนา ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาไทย ให้มีประสิทธิภาพ

รัฐสภาหลายประเทศทั่วโลกมีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุและสื่อสังคมออนไลน์ แต่พบว่าบางครั้งมีข้อจำกัด ทั้งนี้จึงจำเป็นต้องมีการแยกความแตกต่างของข้อมูล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย จุดยืนของสมาชิกพรรคการเมืองในฐานะสมาชิกรัฐสภา ถ้อยแถลงของสมาชิกรัฐสภา และหัวข้อการอภิปรายต่าง ๆ ในรัฐสภา ในส่วนของการออกอากาศเกี่ยวกับการประชุมรัฐสภานั้น พบว่ามีข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูล การทำให้รัฐสภาเป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง ซึ่งต้องหันกลับมาพิจารณาช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ หรือโทรทัศน์ที่ต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมต่อระหว่างรัฐสภากับประชาชนโดยเฉพาะการอภิปรายในรัฐสภา สิ่งจำเป็นที่สุด คือ ช่องทางการสื่อสารจะต้องเป็นช่องทางที่รวดเร็วที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

รัฐสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่รวบรวมผู้เล่นไว้อย่างหลากหลาย ไม่ใช่เฉพาะนักการเมืองเท่านั้น แต่รวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำรัฐสภา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา รวมไปถึงประชาชนทั่วไป ซึ่งปัจจุบันนี้รัฐสภาส่วนใหญ่หันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารหลักในการส่งต่อข้อมูล และเชื่อมโยงกับประชาชน สื่อสังคมออนไลน์ที่นำเสนอการดำเนินงานของรัฐสภาได้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน

และรัฐสภามากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ได้เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและสามารถตอบกลับถึงการทำงานของสมาชิกรัฐสภาได้ในทันที ทำให้การทำงานของสมาชิกรัฐสภาเป็นที่รับรู้ในวงกว้างมากขึ้น จากมติของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary หรือ IPU) ใน ค.ศ. 2013 ที่เห็นชอบให้มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน พบว่ารัฐสภาหลายประเทศทั่วโลกหันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น เช่น ในบราซิล มีการใช้ระบบ e-Domocracia เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรัฐสภาไปยังประชาชน รัฐสภาฝรั่งเศสและอังกฤษค่อนข้างชัดเจนว่ามีการใช้โซเชียลมีเดียเป็นหลักในการเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างประชาชนกับรัฐสภา (Bandeira and Bender, 2001, pp.5-15) หรือประเทศไอซ์แลนด์ ที่รัฐสภาได้เน้นใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอแนวคิด หรือเกี่ยวกับนโยบาย และลงคะแนนเสียงในข้อเสนอด้านต่าง ๆ รวมทั้งร่างกฎหมายแต่ละฉบับ เกาหลีใต้เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของประเทศที่เน้นใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกเหนือจากช่องทางการสื่อสารอย่างสถานีโทรทัศน์แห่งสาธารณรัฐเกาหลี (NATV) แล้วนั้น รัฐสภาเกาหลีใต้ยังเปิดให้มีระบบคำร้องอิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนสามารถยื่นคำร้องทางออนไลน์

การประชุมคณะกรรมการธิการของรัฐสภาหลายประเทศทั่วโลกก็มีการเปิดให้มีการถ่ายทอดสด สำหรับตัวอย่างประเทศที่เปิดให้มีการถ่ายทอดสดเกี่ยวกับการประชุม

ของคณะกรรมการธิการ เช่น ในสวิตเซอร์แลนด์ ตั้งแต่มีการปฏิรูปรัฐสภาใน ค.ศ. 1991 คณะกรรมการธิการได้ตัดสินใจให้มีการรับฟัง การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหรือตัวแทนของ กลุ่มผลประโยชน์โดยต้องจัดขึ้นและเผยแพร่ใน รูปแบบสาธารณะผ่านรายการวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งมีการกำหนดหัวข้อข่าวหรือเรื่องที่จะแถลง จากประธานคณะกรรมการธิการก่อนที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะ สำหรับเบลเยียมและลิทัวเนีย ประธานคณะกรรมการธิการจะมีการอนุญาต ให้มีการถ่ายทอดสดผ่านวิทยุและโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่าแต่ละรัฐสภามีเงื่อนไขหรือบริบท ที่อนุญาตให้มีการถ่ายทอดสดการประชุม คณะกรรมการธิการแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่ จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง

ดังนั้นการสื่อสารของรัฐสภาจึงเป็นกลไกหลัก ที่ทำให้รัฐสภาสามารถทำหน้าที่เป็นผู้แทน ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ แนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ที่เชื่อว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระ และ รัฐสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ใช้อำนาจแทน ประชาชนโดยผ่านการเลือกตั้งผู้แทนเข้าไป ซึ่งทั้งสองส่วนมีความสัมพันธ์กัน เพราะการ สื่อสารของรัฐสภาจะเป็นการสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาของประชาชน เพื่อให้ผู้แทนในรัฐสภานำไปพิจารณาในการ ออกนโยบายและกฎหมายที่ตอบสนองต่อผล ประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง และเมื่อ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน รัฐสภา ในฐานะผู้แทนจึงต้องมีความโปร่งใสในการ ทำงาน การสื่อสารที่เปิดเผยผ่านช่องทางต่าง ๆ จะช่วยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน

ของรัฐสภาและผู้แทนได้ ที่สำคัญเป็นการ สร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจในกระบวนการ ประชาธิปไตย สุดท้ายการเน้นย้ำถึงการมี ส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ทางการเมือง การสื่อสารที่ดีจากรัฐสภาไม่เพียงแต่ เป็นการส่งข้อมูลไปยังประชาชนเท่านั้น แต่ ต้องเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดง ความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการ ต่าง ๆ ได้ โดยมีแนวทางในการพัฒนาช่องทาง การสื่อสารของรัฐสภาไทยให้มีประสิทธิภาพ สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาสื่อโทรทัศน์ ที่เน้นการ ถ่ายทอดสดการประชุมสภา การอภิปราย ภายในรัฐสภา และเป็นช่องที่มีรายการเฉพาะ เกี่ยวกับนิติบัญญัติ หรือความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองจึงไม่ใช่เรื่องง่าย นักที่จะดึงดูดให้ประชาชนสนใจรับชมหรือ ติดตามอยู่ตลอด ด้วยเนื้อหาที่ไม่น่าสนใจและ มีศัพท์เฉพาะมากมาย ด้วยเหตุนี้รัฐสภาที่อาศัย ช่องโทรทัศน์เป็นช่องทางการสื่อสารหนึ่งจำเป็น ต้องหารูปแบบที่สามารถดึงดูดผู้ชมให้สนใจ ในช่องโทรทัศน์ของรัฐสภาให้มากขึ้น จากตัวอย่าง ของช่องทางการสื่อสารในต่างประเทศ รัฐสภา ฝรั่งเศส และรัฐสภาเกาหลีเป็นรัฐสภาที่มีความพยายามในการพัฒนารูปแบบเนื้อหา ที่จะนำเสนอในรายการโทรทัศน์ และให้ ความสำคัญกับการออกแบบเนื้อหาและรูปแบบ ที่จะถ่ายทอดผ่านสื่อโทรทัศน์มาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มให้มีช่องโทรทัศน์ของรัฐสภา เช่น ในรูปแบบของสื่อภาพยนตร์ หรือซีรีส์ ที่สามารถ ดึงดูดให้ประชาชนติดตามได้มากขึ้น

2) สื่อวิทยุ เป็นอีกหนึ่งช่องทางการสื่อสาร ที่ได้รับความนิยมจากรัฐสภาหลายประเทศ รวมทั้งของไทย แต่เมื่อมีสื่อสมัยใหม่ ทำให้รัฐสภาหลายประเทศละเลยสื่อเก่า แต่รัฐสภาไทย ยังคงรักษาสื่อวิทยุไว้ตลอดโดยมีการปรับเปลี่ยน ให้สื่อวิทยุรัฐสภาสามารถเผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งถือว่าการปรับตัวที่ค่อนข้างดี ของวิทยุรัฐสภาไทย แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการ ตระหนักถึงการผลิตและออกอากาศรายการ วิทยุที่น่าสนใจให้มากขึ้นเพื่อดึงดูดผู้ฟัง และที่สำคัญ ต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น ด้วยเช่นกัน

3) แพลตฟอร์มออนไลน์ ได้กลายเป็น ช่องทางหลักของรัฐสภาหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งรัฐสภาไทย เนื่องจากความนิยมใช้ ของประชาชน จึงจำเป็นที่รัฐสภาต้องมีการปรับตัว หันมาใช้แพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น แพลตฟอร์มออนไลน์มีหลากหลายรูปแบบ เช่น เว็บไซต์ของรัฐสภาและสื่อสังคมออนไลน์ แต่กลับกลายเป็นว่ารัฐสภาไทยไม่ได้ใช้ สื่อสังคมออนไลน์ให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร จึงควรพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเปิดเผยข้อมูล หรือข่าวสารให้น่าสนใจมากขึ้น ลดความเป็น ทางการเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มต่าง ๆ ได้ง่าย โดยอาศัยสื่อมวลชนท้องถิ่นหรือหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสาร กับประชาชนให้มากขึ้น เพราะว่าปัจจุบันนี้ ประชาชนไม่ได้ใกล้ชิดกับสมาชิกรัฐสภาหรือ รัฐสภาแต่ใกล้ชิดกับท้องถิ่นมากกว่าประชาชนส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากท้องถิ่นมากกว่า สื่อหลักของรัฐสภา ดังนั้นช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ของ รัฐสภานั้น ควร มีบทบาทสำคัญ

ในการถ่ายทอดไปสู่ท้องถิ่น รวมถึงควรมีการเผยแพร่ ข้อมูลให้กับสถานศึกษาในแต่ละท้องถิ่น ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การประชุมรัฐสภาทุกครั้ง จะใช้เวลายาวนาน มีคำศัพท์ที่ประชาชนบางกลุ่ม อาจไม่เข้าใจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ช่องทาง การสื่อสารของรัฐสภาในฐานะสื่อกลาง จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงในการนำเสนอข้อมูล การประชุมสภาให้เข้าใจง่าย เข้าถึงประชาชน หรืออาจต้องปรับปรุงรูปแบบการถ่ายทอดสด การประชุมรัฐสภาที่น่าเบื่อและเข้าถึงยากให้ง่าย กระชับและเข้าใจได้ในทันที

5. บทสรุป

การสำรวจรูปแบบการมีส่วนร่วมของ สาธารณะในปัจจุบันของรัฐสภาไทย เช่น สถานีวิทยุ รัฐสภา สถานีโทรทัศน์รัฐสภา และสื่อสังคม ออนไลน์ ทั้ง Facebook Twitter Instagram TikTok blog และ Youtube เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ เป็นบัญชีที่รัฐสภาสร้างขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ ข่าวสาร และติดต่อกับประชาชน ทำให้ การมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างเท่าตัว ถึงแม้ว่าโซเชียลมีเดียจะไม่สามารถตอบโจทย์ การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของ ประชาชนเพิ่มมากขึ้นกว่าสื่อในรูปแบบเดิม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการกระจายข้อมูล ของรัฐสภาเองด้วย ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ มีความเหมาะสมในการสนับสนุนการให้ข้อมูล และสร้างความเข้าใจ รวมถึงการสร้างความรู้สึกร่วม และความคิดเห็นของประชาชน ถือว่า เป็นการเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง ในระบอบประชาธิปไตย การใช้สื่อสังคมออนไลน์

สามารถที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐสภาได้ในระดับที่เพิ่มขึ้นจากช่องทางการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ การมีบทบาทเพิ่มขึ้นของอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันทำให้รัฐสภามีบทบาทและเป็นที่รับรู้มากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงของรัฐสภาหลายประเทศทั่วโลกในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาจากการที่ไม่เคยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ได้พัฒนาไปสู่การเผยแพร่และมีการสื่อสารข้อมูลของรัฐสภาผ่านทางแพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลทุกอย่างของรัฐสภา จากเดิมที่รัฐสภาเปิดเผยข้อมูลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากการที่โลกหันมาใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น จึงทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสื่อสารของรัฐสภาในหลายประเทศได้ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และบริบทการสื่อสารของโลกที่ปัจจุบันเน้นใช้ช่องทางการสื่อสารออนไลน์มากขึ้น รัฐสภาเองก็มีการปรับตัวตามบริบทดังกล่าวโดยการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ให้เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารกับประชาชน เช่น รัฐสภาสหราชอาณาจักร รัฐสภาสหรัฐอเมริกา รัฐสภาเกาหลีใต้ และรัฐสภาไทย เป็นต้น

รัฐสภาแต่ละแห่งมีการใช้ข้อมูลในการเผยแพร่ในหลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อมูลทั่วไปสำหรับประชาชนทั่วไป การจัดพิมพ์หนังสือเล่มเล็กที่เผยแพร่เกี่ยวกับกระบวนการทำงานของรัฐสภา และกิจกรรมต่าง ๆ การตีพิมพ์แผ่นพับที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นของการอภิปรายในรัฐสภา การผลิตสื่อสารสนเทศ

เพื่อเผยแพร่ในโอกาสพิเศษเป็นสาธารณะ การจัดทำและเผยแพร่บันทึกการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมการ การจัดทำเอกสารข่าวประชาสัมพันธ์ในหัวข้อเฉพาะที่กำลังเป็นที่สนใจในรัฐสภาและสาธารณะ การจัดตั้งบริการสายด่วนเพื่อนำเสนอข้อมูลกิจกรรมรายวันของรัฐสภา โดยอาศัยช่องทางการสื่อสารที่แตกต่างกัน

สามารถสรุปได้ว่า รัฐสภาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการทำงานเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ การสร้างสัมพันธ์กับประชาชน รัฐสภาต้องมีการพัฒนาการให้บริการข้อมูลแก่ประชาชนในวงกว้าง มีนโยบายการสื่อสารที่ออกแบบมาเพื่อดึงดูดให้ประชาชนสนใจและปลูกเร้าให้พวกเขามีความสนใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรัฐสภา จนทำให้รัฐสภามีข้อมูลที่จะสามารถพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นได้ และต้องมีการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหนึ่งในปัจจัยในการพัฒนาช่องทางการสื่อสาร ต้องทำให้ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างรัฐสภาและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของรัฐสภา และการอภิปรายในรัฐสภาเป็นเรื่องทั่วไป ที่ทุกคนให้ความสนใจ และสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องเป็นการสื่อสารทั้งในรูปแบบส่วนตัวและส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท้ายที่สุดอาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง ดังนั้นสถาบันทางการเมืองอย่างรัฐสภาต้องใช้วิธีการสื่อสารต่อสังคมในรูปแบบที่สมดุลและเหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงเสรีภาพและความเป็นพหุนิยมที่เป็นอยู่ในสังคม เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของสิทธิพลเมืองและประชาธิปไตย อีกทั้งเป็น

การสร้างเชื่อมั่นในสถาบันทางการเมือง (David, 2023, pp.1-5)

6. ข้อเสนอแนะ

ความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐสภาต้องมีการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการสื่อสาร เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรัฐสภาในทุกวันให้ประชาชนรับรู้ รับทราบ และต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือการนำข้อมูล ข่าวสารไปนำเสนอ ทั้งข้อมูลการประชุมรัฐสภา กิจกรรมภายในรัฐสภา การเปิดเผยกระบวนการ ประชุมของคณะกรรมการการทุกชุด มีการเพิ่ม มาตรฐานในการอภิปรายภายในรัฐสภา โดยต้อง เริ่มต้นจากการสนับสนุนการวิจัยเพื่อเพิ่ม ความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนและสื่อมวลชน อีกทั้งรัฐสภาจำเป็นต้องเคารพการทำหน้าที่ ของสื่อมวลชนทั้งของรัฐสภาและสื่อมวลชน ภายนอก ว่าเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่สะท้อน ความคิดของประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา นโยบายและแก้ไขปัญหาทางสังคม โดยมี ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1) สิ่งที่รัฐสภาควรทำในการสื่อสาร รัฐสภาต้องมีการพัฒนาวิธีการในการสื่อสาร ให้สร้างสรรค์และน่าสนใจเพื่อเสริมสร้าง การรายงานข่าวของรัฐสภาให้มีความน่าสนใจ มากยิ่งขึ้น เช่น การทำจัดในรูปแบบซีรีส์ อินโฟกราฟิกที่เข้าใจง่าย หรือใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ในการสื่อสารให้เป็นประโยชน์ หรือ การเผยแพร่ไปยังท้องถิ่น เช่น ตัวอย่างของรัฐสภา ออสเตรเลีย รัฐสภาสหรัฐอเมริกา และ

ต้องทำหนักขึ้นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความสนใจ ในสถานการณ์ทางการเมืองของสังคมโดยทั่วไป สำหรับสมาชิกรัฐสภาเองก็ต้องตระหนักรู้ ในหน้าที่และภารกิจของตนเอง สมาชิกรัฐสภา ต้องเข้าใจการทำหน้าที่ของสื่อ เพื่อช่วยเสริมสร้าง สังคมที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ สร้างความเข้าใจที่ร่วมกันผ่านการเผยแพร่ความคิด ความรู้ที่มีคุณภาพและยอมรับความคิดเห็น ที่หลากหลาย

2) การพัฒนาช่องทางการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพ

ช่องทางการสื่อสารของรัฐสภาไทย ในปัจจุบันมีหลายช่องทาง แต่เพื่อเป็นการพัฒนา ช่องทางการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ต้องมีการปรับเปลี่ยน ดังนี้

(1) จากเดิมเป็นการเผยแพร่ข้อมูลจาก บนสู่ล่างเพียงอย่างเดียว อาจมีการปรับเปลี่ยน เป็นการรับข้อมูลในแนวนานเพราะการสื่อสาร เป็นการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและรัฐสภา อีกทั้งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพอาจ ต้องมีการร่วมมือกับท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ประชาชน หรือสื่อมวลชนท้องถิ่น เช่น จัดให้มีนักข่าวพลเมืองในกรณีเดียวกับ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส (Thai PBS) หรือ รถบัสเคลื่อนที่ในการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล แก่ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นต้น

(2) การปรับเปลี่ยนรูปแบบ เนื้อหา ภาษา และช่องทางในการเข้าถึงเนื้อหาของรัฐสภา ในครั้งเดียว การปรับรูปแบบเนื้อหา ภาษาให้อยู่ ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เช่น การจัดทำ คลิป วิดีโอ ซีรีส์ หรืออินโฟกราฟิกที่เข้าใจง่าย

นอกจากนี้รัฐสภาต้องพัฒนาช่องทางในการแจ้งเตือนไปยังจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ข้อความหรือหมายเลขโทรศัพท์ (Track) ที่ประชาชนได้ลงทะเบียนไว้เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารความเปลี่ยนแปลงในแต่ละประเด็น และเพื่อเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างประชาชนและรัฐสภาผ่านช่องทางการสื่อสารดังกล่าว

(3) การประชุมคณะกรรมการการควมมีการถ่ายทอดสด หรือทำเป็นประเด็นสั้น ๆ เผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้ หากเป็นการประชุมลับควรมีการพิจารณาขอมติจากที่ประชุมคณะกรรมการการ นอกจากนี้ควรมีการออกแบบช่องทางการสื่อสารระหว่างคณะกรรมการการกับประชาชน หากประชาชนสนใจในประเด็นใดก็สามารถเข้าไปปรับชมผ่านช่องทางที่รัฐสภาจัดเตรียมไว้ให้ ซึ่งทำให้ได้รับข้อมูลที่ตรงตามกลุ่มเป้าหมายของแต่ละคณะกรรมการมากขึ้น

(4) ควรมีช่องทางการสื่อสารที่สามารถสะท้อนความคิดเห็น ปัญหา หรือข้อเสนอแนะจากประชาชน โดยรัฐสภาต้องมีการประชาสัมพันธ์ถึงช่องทางที่เปิดไว้สำหรับประชาชนในการแลกเปลี่ยน หรือการจัดรัฐสภาพูดคุยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่สำคัญมีการนำผลการรับฟังต่าง ๆ ไปพัฒนาต่อยอดอย่างไรบ้าง โดยเผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้อยู่เสมอ โดยการทำ track ติดตามแบบรัฐสภาออสเตรเลีย ทั้งติดตามร่างกฎหมายและการดำเนินงานของรัฐสภา

3) การเข้าถึงของรัฐสภาและการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐสภาควรมีกลยุทธ์ในการสื่อสารและทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของรัฐสภา คือ

(1) ความชอบธรรมของรัฐสภาขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกผู้แทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานภายใต้ระบบรัฐสภา ถ้าหากเมื่อใดที่ประชาชนเห็นว่าชีวิตพวกเขาไม่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ทำไมต้องเลือกตั้ง นักการเมืองที่ถูกเลือกเข้าไปในรัฐสภาเข้าไปทำอะไร มีบทบาทอย่างไร มีแนวโน้มที่จะทำให้ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจทางการเมืองต่อรัฐสภาลดน้อยลง ดังนั้นจึงจำเป็นที่รัฐสภาต้องปรับตัวและพัฒนาช่องทางการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในการทำงานของผู้แทนที่ถูกเลือกเข้าไป

(2) การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นการยกระดับการสื่อสาร จากทางเดียวเป็นสองทาง มีการพูดคุยโต้ตอบระหว่างประชาชนกับรัฐสภา ถือว่าเป็นการยกระดับการทำงานของรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ทำให้การสื่อสารของรัฐสภาเปลี่ยนจากบนลงล่างเป็นแนวนาน มีการรับข้อมูลจากประชาชน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และมีการปกป้องผู้ให้ข้อมูลด้วยเช่นกัน ดังนั้นรัฐสภาควรมีการพัฒนาและเคลื่อนไหวในสื่อสังคมออนไลน์อยู่เสมอ โดยมีผู้ดูแลสื่อสังคมออนไลน์คอยทำหน้าที่ในการรับส่งข้อมูลจากประชาชนสู่สมาชิกรัฐสภา

(3) สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในปัจจุบันในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน บัญชีโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ที่รัฐสภาสร้างขึ้น จะทำให้เกิดการส่งต่อข้อมูล และในทางเดียวกัน ก็เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อประชาชนต่อรัฐสภา อีกทั้งทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นในประเด็นทางการเมือง

นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์ของรัฐสภาจะเป็นช่องทางในการสร้างชื่อเสียง มีคำติชม และสร้างความประทับใจและเชื่อมั่นให้เกิดแก่ประชาชนต่อการทำงานของรัฐสภาได้

โดยข้อเสนอต่าง ๆ เหล่านี้อาจนำมาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการทำงานของรัฐสภา และมีการกำหนดเป้าหมายเฉพาะที่บังคับใช้โดยทั่วไปเพื่อทำให้การทำงานเกี่ยวกับการสื่อสาร

ในรัฐสภาทำงานได้สะดวกและง่ายขึ้น นอกจากนี้ประชาชนทุกคน หรือทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงการบริการของรัฐสภาในวงกว้าง และไม่ซับซ้อน ไม่หลายขั้นตอน รัฐสภาจะต้องมีความพยายามในการพัฒนาการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชนให้หลากหลายเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนในฐานะเจ้าของอธิปไตยที่แท้จริง □

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ณัฐาศิริ สุขภาพ. (2551). การบริหารการจัดการสถานีโทรทัศน์รัฐสภาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. วิทยานิพนธ์วารสารมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพร บุรภักดี. (2550). บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาภายหลังการปฏิรูปสื่อ. รายงานโครงการเฉพาะบุคคล. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์. (2560). รัฐสภาอัจฉริยะ (Smart Parliament) กับการส่งเสริมหลักนิติธรรม : กรณีศึกษาของออสเตรเลียและข้อเสนอเบื้องต้นสำหรับประเทศไทย. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2566 จาก <https://www.ega.or.th/th/content/890/11939/>
- ทิพย์ศรีน ภัคธนกกุล และทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์. (2566). การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด : นวัตกรรมการบริหารราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2566. จาก https://www.dga.or.th/wpcontent/uploads/2016/11/file_8fa586cf682605b8cbaf62cefcf901c0.pdf
- สัพพัญญู อนุพันธ์. (2545). การบริหารงานสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา. รายงานโครงการเฉพาะบุคคล หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาครัฐและเอกชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิจักขณ์ นาควัชระชัย. (2558). บทบาทของรัฐสภาในการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. วารสารศาลรัฐธรรมนูญ, 17(49), 170-185.

ภาษาอังกฤษ

- Cristina Leston Bandeira and David Bender. (2001). How deeply are Parliaments Engaging on Social Media?. **ResearchGate**, October, 1-18.
- Danny Hastings. (2023). **C-Span Cameras on the House Floor**. Retrieved January 25, 2023 from <https://www.closeup.org/c-span-cameras-on-the-house-floor/>.
- David Hendy. (2023). **Broadcasting of Parliament**. Retrieved May 22, 2023, from <https://www.bbc.com/historyofthebbc/100-voices/elections/broadcasting-parliament/>.

- Democratic Audit. (2014). **Parliaments use social media mainly as a reporting tool rather than for public engagement**. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.democraticaudit.com/2014/02/26/parliaments-use-social-media-mainly-as-a-reporting-tool-rather-than-for-public-engagement/>.
- Inter-Parliamentary Union. (2022). **Global Parliamentary Report 2022 : Public engagement in the work of parliament**.
- Inter-Parliamentary Union. (2023). Declaration on Parliamentary Openness. Retrieved October 31, 2023, from <https://openingparliament.org/static/pdfs/english.pdf>
- Jaume Duch Guillot. (2008). Launch of EuroparlTV, the webTV of the European Parliament. **The European Parliament**, 17(9), 1-9.
- Xavier Roques Geneva. (2006). **Parliamentary relations with the media**. Retrieved April 19, 2023, from <https://www.asgp.co/node/29943>